

УДК 130.2:316.7

MASS CULTURE IN THE ERA OF DIGITAL GLOCALIZATION: A SOCIO-PHILOSOPHICAL DIMENSION

МАСОВА КУЛЬТУРА В ЕПОХУ ЦИФРОВОЇ ГЛОКАЛІЗАЦІЇ: СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ ВИМІР

Shtepa O.O. / Штепа О.О.

ORCID: 0000-0003-0500-3000

Candidate of Philosophical Sciences,

Associate Professor, Associate Professor of the Department of Philosophy, V.G. Korolenko

Poltava National Pedagogical University.

кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії

Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

Kovalenko S.V. / Коваленко С.В.

ORCID: 0000-0001-5622-6357

Candidate of Philosophical Sciences,

Associate Professor, Associate Professor of the Department of Philosophy, V.G. Korolenko

Poltava National Pedagogical University

викладач циклової комісії гуманітарної підготовки,

спеціаліст вищої категорії Відокремленого структурного підрозділу

«Полтавський фаховий коледж нафти і газу

Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Анотація. Штепа О.О., Коваленко С.В. Масова культура в епоху цифрової глокалізації: соціально-філософський вимір

У статті здійснено соціально-філософський аналіз масової культури (МК) у контексті цифрової глокалізації. Обґрунтовано, що МК є не лише наслідком техніко-технологічної модернізації, але й каталізатором культурної гібридизації. Досліджено діалектичну суперечливість МК як системи комерційних симулякрів та водночас рушійної сили, що стимулює взаємопроникнення глобальних та локальних культурних форм. Акцентується, що глобалізація культури – це діалектично суперечливий процес, де тенденції універсалізації та партикуляризації (локалізації) є взаємно зумовленими. Автори доводять, що зростаючий вплив МК не нівелює, а навпаки, стимулює національні культури до відокремлення, активізуючи їхній імунітет самозбереження. Як наслідок, національним культурам доцільно адекватно інтегруватися у систему нових регіональних та локальних відносин, використовуючи гібридизацію як механізм оновлення, а не просто протистояти впливу МК.

Ключові слова: масова культура, соціальний феномен, глобалізація, глокалізація, гібридизація, симулякр, комерціалізація, інформаційне суспільство.

Постановка проблеми та актуальність.

Стрімка глобалізація, каталізована цифровими технологіями, перетворила масову культуру (МК) на один із ключових чинників суспільного розвитку. Вона більше не є просто сукупністю культурних продуктів, а стала глобалізованою знаковою системою, що пронизує політичні, соціальні та індивідуальні ідентичності. У цьому контексті МК функціонує як потужний механізм уніфікації

та комерціалізації, але водночас виступає ареною для формування гібридних культурних форм та локального опору.

Соціально-філософське осмислення МК має зосередитися на її діалектичній суперечливості: з одного боку – на маніпулятивній силі (згадуваній класиками, як-от Адорно, Ортега-і-Гасет), з іншого – на її ролі у глокалізації, де глобальні тренди адаптуються до місцевої специфіки. Розуміння цієї динаміки є критично важливим для аналізу ціннісних та світоглядних орієнтирів сучасного світу.

Виклад основного матеріалу. Масова культура (МК) – це сукупність продуктів, створених для широкого споживання і розрахованих на масові потреби. На відміну від елітарної та народної культури, вона нерозривно пов'язана з технологіями тиражування та комерціалізацією.

Як слушно відзначає С. Русаков, МК, згідно з «теорією двох культур», часто критикується за:

- низький художній рівень (базується на стереотипах і міфологемах).
- інтелектуальну низькість (шаблонність, вульгарність та естетична мізерність [7, с. 326]).

Ключові характеристики МК: Масовість, Стандартизація, Комерціалізація, Ефективність (легкість сприйняття), Глобалізація.

Л. Дротянко підкреслює, що в суспільстві споживання МК відтворює інтенцію на отримання задоволення. Однак в інформаційну еру вона перетворюється на систему знаків і символів (брендів, медіапродуктів), що тиражуються з неймовірною швидкістю і використовуються для маніпуляції свідомістю. Ці знаки, за Ж. Бодрійяром, часто стають «симулякрами» – заміщеннями реальності [2, с. 144].

Для точнішого філософського аналізу необхідно розмежувати масову (Маскульт) та популярну (Поп-культура) культури, як наголошує Т. Лютий.

Популярна культура історично була «низовою», традиційною, доступною, але зберігала простір для формування ідей та втілення цінностей.

Масова культура є регресивним, комерційно диктованим варіантом поп-культури, де художні риси замінені маркетинговими алгоритмами масового

виробництва. МК є регресивним через свою орієнтацію на емоційно-чуттєве, ірраціональне, колективне сприйняття дійсності, тоді як популярна культура зберігає шанс протистояти формам примусу [4, с. 97].

О. Данільян та О. Дзьобань вказують, що глобалізація культури є діалектично суперечливим процесом, де інтеграція та диференціація є взаємно зумовленими. Інноваційні, глобальні культурні форми вступають у взаємодію з традиційними системами цінностей (історія, мова, релігія) [1, с. 32].

Ця взаємодія породжує культурну гібридизацію – змішування різних культурних форм, що виникає в умовах «взаємопроникнення» (Т. Шмельова [9, с. 209-210]):

Змішування жанрів та стилів: поєднання західної поп-музики з місцевими фольклорними мотивами.

Адаптація глобальних наративів: переосмислення міжнародних телеформатів з урахуванням місцевого гумору та традицій.

Транскультурні ідентичності: формування складних ідентичностей у молоді, що поєднує національні елементи з глобальними трендами.

Концепція глокалізації (Робертсон) стає ключовою: МК використовує локальні елементи для підвищення своєї привабливості на конкретних ринках, створюючи гібридні продукти, що поєднують глобальні стандарти з місцевою специфікою. Це процес, який несе ризики втрати автентичності, але також сприяє культурному обміну, збагаченню та інноваціям.

Висновки.

Масова культура є об'єктивним і закономірним наслідком техніко-технологічної модернізації та глобалізації, виступаючи однією з основних рушійних сил культурної універсалізації. Її дослідження є пріоритетною сферою філософського аналізу, особливо в аспекті ціннісного змісту та формування індивідуальних ідентичностей.

Всупереч поширеній критиці, глобалізація, через поширення масової культури, не стільки нівелює національні культури, скільки стимулює їх до відокремлення та активізує внутрішній опір (імунітет самозбереження)

зовнішньому впливу. Національним культурам доцільно не протистояти цим явищам, а адекватно вписуватися в систему нових регіональних і локальних відносин, використовуючи механізми гібридизації для власного оновлення. Масова культура в цьому контексті виступає як складний діалектичний механізм, що формує цілісну, але гібридну світову культуру.

Перспективи подальших досліджень мають включати вивчення етичних та політичних наслідків функціонування МК в контексті штучного інтелекту, а також аналіз ролі новітніх медіа-платформ (наприклад, TikTok, метавсесвіти) у подальшій гібридизації культурних ідентичностей.

Список літератури

1. Данільян О., Дзьобань О. Глобалізація культури: протиріччя та тенденції розвитку. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. 2017. № 2 (33). С. 29-41.
2. Дротянко Л. Масова культура в інформаційному суспільстві. *Вісник НАУ*. Серія: Філософія. Культурологія. 2009. № 1 (9). С. 141-144.
3. Дружинець М. Масова культура: підходи до вивчення та напрямки теоретичного осмислення. *АРТ платФОРМА*. 2020. Вип. 1. С. 277-292.
4. Лютий Т. Масова і популярна культура: проблема демаркації. *Наукові записки НаУКМА*. Філософія та релігієзнавство. 2019. Том 3. С. 85-99.
5. Макарова М. Взаємозв'язок глобалізації та культури в сучасному світі. *Питання культурології*. 2022. № 40. С. 54-61.
6. Охота Ю., Балдинюк В., Мазурков Р. Вплив глобалізації на економічний розвиток та національну безпеку України в умовах євроінтеграції. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 67. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4674/4616>.
7. Русаков С. Масова та популярна культура: спільне та відмінне. *Гілея: Зб. наук. пр. К.*, 2011. Вип. 49. С. 226-331.
8. Шайгородський Я. Глобалізація: неминучість концептуальних змін. *Політичний менеджмент*. 2012. № 3. С. 64-75.

9. Шмельова, Т. Вплив глобалізації на культуру та освіту. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Педагогіка. Соціальна робота. Ужгород : Говерла, 2019. Вип. 1 (44). С. 209–213.

Summary. *The article presents a socio-philosophical analysis of mass culture (MC) in the context of digital glocalization. It is argued that MC is not only a consequence of technical and technological modernization but also a catalyst for cultural hybridization. The study examines the dialectical contradiction of MC as a system of commercial simulacra and, simultaneously, as a driving force that stimulates the interpenetration of global and local cultural forms.*

It is emphasized that the globalization of culture is a dialectically contradictory process, where tendencies of universalization and particularization (localization) are mutually conditioned. The authors argue that the growing influence of MC does not level national cultures; on the contrary, it stimulates them toward distinction, activating their self-preservation immunity. Consequently, it is appropriate for national cultures to adequately integrate into the system of new regional and local relations, utilizing hybridization as a mechanism for renewal, rather than merely resisting the influence of MC.

Keywords: *mass culture, social phenomenon, globalization, glocalization, hybridization, simulacrum, commercialization, information society.*

Статтю надіслано: 13.12.2025.

© Штепа О.О., Коваленко С.В.